

ŠILALĖS R. KVĖDARNOS KAZIMIERO JAUNIAUS GIMNAZIJA

Biudžetinė įstaiga, Šilalės g. 37, Kvėdarna, 75348 Šilalės r. sav., tel. (8 449) 55 415, faks. (8 449) 55 415,
el. p. jauniausmok@gmail.com. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 190329594

Šilalės rajono savivaldybės
Tarybai

2020-07-15 Nr. D2-4.2-156

DĖL IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOS

Teikiame Ikimokyklinio ugdymo programą ir prašome jai pritarti.

PRIDEDAMA. 11 lapų.

Direktorė

Loreta Pociuvienė

PRITARTA
Šilalės rajono savivaldybės tarybos
2020 m. d. sprendimu Nr.

PATVIRTINTA
Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazijos
direktoriaus 2020 m. d. įsakymu Nr.

ŠILALĖS R. KVĖDARNOS KAZIMIERO JAUNIAUS GIMNAZIJOS PAJŪRALIO SKYRIAUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Švietimo teikėjo pavadinimas – Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazija. Mokykla įregistruota Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registre, kodas 190329594.

Mokyklos teisinė forma – biudžetinė įstaiga.

Mokyklos priklausomybė – savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Pagrindinė paskirtis – bendrosios paskirties mokykla.

Veiklos sritis – švietimas, kodas 85.

Adresas, kur vykdoma ikimokyklinio ugdymo programa – Liubarto g. 2, Pajūralio k., LT-75321 Šilalės rajonas.

Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazijos Pajūralio skyriaus visos dienos (10,5 val.) mišri ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupė – tai jungtinė ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų grupė, kurioje ugdomi 2-6 metų amžiaus vaikai.

Vaikai ir jų poreikiai

Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazijos Pajūralio skyrius teikia ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugas vaikams nuo 2 iki 6 metų bei pagalbą specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams dėl kalbos ir kalbėjimo sutrikimų.

Grupių ir lauko aplinka pritaikyta šio amžiaus vaikų ugdymo (si) poreikiams ir poilsiui organizuoti. Edukacinei veiklai pritaikytos grupių, aktų ir sporto salių patalpos, logopedo kabinetas, kitos patalpos.

Vaikų poreikiai apima ikimokyklinio amžiaus vaikui būdingus psichofizinius ypatumus, gebėjimus ir yra neatsiejama vaiko kultūros ugdymo dalis. Pagrindinis ikimokyklinės programos tikslas yra tenkinti pagrindinius vaiko poreikius, taikant kryptingą ugdymą. Keičiantis įstaigoje ugdomiems vaikams, keičiasi ir jų poreikiai. Vaiko poreikių ir gebėjimų vertinimas leidžia tikslingiau modeliuoti ugdymo(si) procesą, stebėti ir skatinti individualią vaiko pažangą, numatyti tolesnes ugdymo(si) gaires ir, jeigu reikia, – specialistų pagalbos poreikį ir būdus.

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazijos Pajūralio skyriuje dirba priešmokyklinio ugdymo mokytoja, logopedė, pradinio ugdymo pedagogės. Visos pedagogės yra įgijusios reikiamą šiai profesijai kvalifikaciją ir turi ilgametę darbo su tokiais vaikais patirtį, sistemingai plėtoja profesines ir bendrąsias kompetencijas. Skyriaus pedagogės ugdymo procese vadovaujasi šiomis vertybėmis: meile vaikui, meile gimtajam kraštui, pagarba tautinėms tradicijoms, papročiams, išradingumu, kūrybingumu, profesionalumu ir atsakingumu, iniciatyvumu, tolerancija, pasitikėjimu savimi ir kitais.

Įstaigos savitumas

Skyriaus pedagogai daug dėmesio skiria vaikų tautiniam ugdymui, krašto papročių ir tradicijų puoselėjimui, rūpinasi tautos kultūros vertybių išsaugojimu ir dorovinio elgesio normų formavimu. Skyriuje yra dvi salės, skirtos meniniam vaikų ugdymui bei vaiko sveikatos ir fizinių galių stiprinimui.■

Vadovaujamos visuminio vaiko ugdymo(si) idėja. Ikimokykliniame amžiuje išryškėja vaikų pomėgiai, interesai, gabumai, todėl stengiamės išnaudoti šį amžiaus tarpsnį kuo tikslingesnei vaiko gebėjimų plėtotei ir sklaidai. Jie yra rengiami šventėms, konkursams, koncertams įstaigoje ir rajone. Didelį dėmesį skiriame vaikų fizinei sveikatai, organizuodami įvairiapusę fizinę veiklą. Organizuojami sveikatingumo renginiai.

Pedagogai turi vaidybinės veiklos integravimo į ugdymo procesą patirtį. Ją skleidžia rajono metodiniuose renginiuose, konferencijose, projektuose, parodose. Organizuojant ugdymo procesą mišrioje priešmokyklinio/ikimokyklinio ugdymo grupėse yra įgyvendinama tarptautinė programa „Zipio draugai“, kurios tikslas – padėti 2-6 metų vaikams įgyti socialinių bei emocinių sunkumų įveikimo gebėjimų, siekiant geresnės vaikų emocinės savijautos. Programa „Zipio draugai“ *moko vaikus*, kaip įveikti kasdienius emocinius sunkumus: atstūmimą, vienatvę, patyčias ar priekabiavimą, sunkius pokyčius. Padeda suvokti ir skatina kalbėti apie savo jausmus, ieškoti būdų su tais jausmais susitvarkyti. Moko vaikus empatijos, susirasti draugų, kreiptis paramos ir ją priimti bei padėti aplinkiniams. Padeda ne tik nesileisti būti patyčių aukomis, bet ir patiems netapti priekabautojais.

Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai

Vienas svarbiausių Pajūralio skyriaus siekių – užtikrinti sąveiką tarp auklėtojo, vaiko ir šeimos. Tėvai ir pedagogai sukuria vaiko gyvenimo erdvę, o tai, ką jis patiria joje, suteikia jo vystymui kryptį, lemia ugdymo kokybę. Pajūralio skyriaus kryptis – pagalba ir parama šeimai. Šeimos dalyvavimas mokyklos gyvenime lemia vaikų pasiekimus, motyvaciją, savivertę ir elgesį. Skyriaus pedagogai, bendraudami su šeima, siekia tokių tikslų:

- atskleisti šeimai vaiko gyvenimo ikimokyklinėje įstaigoje ypatumus ir suteikti galimybes būti ugdymo proceso partneriais;
- šviesti tėvus pedagogikos, psichologijos ir kultūros klausimais; susipažinti su šeimos gyvenimo būdu ir drauge ieškoti bendrų ugdymo poveikio vaikui priemonių.

Tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas turi vadovautis principu, kad viskas, kas daroma, daroma vaikų labui.

Skyrius palaiko ir puoselėja susiformavusias tradicijas bei kuria naujas, vienijančias bendruomenės narius. Bendradarbiaudami su įvairiomis visuomeninėmis institucijomis, plečiame pagalbos bei paramos vaikui ir šeimai funkcijas. Sudarome sąlygas vaikams iš įvairios socialinės aplinkos sėkmingai integruotis, adaptuotis, perimti pozityvias socialines vertybes bei normas.

Pripažįstame tėvų, kaip svarbiausių vaiko ugdytojų, vaidmenį, imantis atsakomybės už vaiko gerovę, sveikatą, kokybišką ugdymąsi ir pasiekimus, bendradarbiavimo su jais svarbą.

Vaiko ugdymo ypatumai, grindžiami pedagoginėmis ir psichologinėmis teorijomis

Rengdami programą, siekėme, kad pažangių pedagoginių ir psichologinių teorijų jungtis garantuotų programos šiuolaikiškumą. Rėmėmės humanistine psichologija, pripažįstančia žmogaus unikalumą, pagarbą žmogaus orumui, gerbiančia ugdytinio poreikius, skatinančia asmenybės ugdymą. Šiai teorijai būdingas integruotas ugdymo turinys, savarankiškumą skatinantys ugdymo(si) metodai, visų ugdymo(si) proceso dalyvių teisė vertinti ir tobulinti ugdymo turinį ir procesą. Skatinama socialinė integracija, ryšiai su socialiniais partneriais. Pragmatizmo idėjas vertiname už ugdymo turinį, nukreiptą į problemų sprendimą ir ugdytinių poreikių tenkinimą, o progresyvizmo – už iniciatyvumą, kūrybingumo skatinimą, grindžiamą protinio, socialinio, darbinio, estetinio ir fizinio ugdymo vienvėde.

Programa parengta remiantis konstruktyvistine vaiko ugdymo(si) samprata, kai vaikas – aktyvus savo žinojimo, identiteto, kultūros kūrėjas. Vaiko kultūrą suvokiame ir pripažįstame kaip unikalią vertybę,

ja remiamės planuodami ugdymo turinį, organizuodami veiklas, kurdami įstaigos emocinę, ugdomąją ir daiktinę aplinką.

Žymus psichologas E. Eriksonas pagrindiniu asmenybės raidos akcentu vaikystėje laikė iniciatyvą, todėl didžiausią dėmesį skiriame savaiminiam ar inspiruotam vaiko aktyvumui, vedančiam vaiką į savarankišką informacijos paiešką bei įsisavinimą žaidžiant, kuriant, tyrinėjant, darant savo išvadas.

Remdamiesi XX a. filosofo ir psichologo Ž. Pjažė vaiko mąstymo raidos stadijomis, vadovaujamės nuostata, kad kiekvienas vaiko raidos etapas yra unikalus, jo negalima pažeisti. Vaikų žaidimą pripažįstame pagrindine ikimokyklinuko ugdymo(si) forma, nes jis skatina vaiko psichofizinę raidą, ugdo kūrybiškumą, turtina ir plėtoja vaiko socialinę patirtį, norą bendrauti, tokiu būdu rengia vaiką kūrybingam darbui ir gyvenimui.

Strateginių dokumentų sąsajos su programa

Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazija kartu su Pajūralio skyriumi savo ugdymo tikslus sieja su valstybės bei savivaldybės strateginiais tikslais. Rengdami programą remėmės šiuolaikinį ugdymą reglamentuojančiais strateginiais tarptautiniais, Lietuvos ir regioniniais dokumentais, Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašu (2017 m. redakcija), Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu, Bendrąja priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa.

Jungtinių tautų vaiko teisių konvencijos 31 straipsnyje skelbiama, kad „valstybės dalyvės gerbia ir skatina vaiko teisę visapusiškai dalyvauti kultūriniame ir kūrybiniame gyvenime <...>“. Šios nuostatos svarbios, pripažįstant vaiko teisę aktyviai dalyvauti įstaigos gyvenime ir suaugusiųjų pareigą pripažinti vaiko kultūrą svarbia įstaigos kultūros dalimi.

Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos bendrosiose nuostatose teigiama, kad „vaikui garantuojamos teisės ir galimybės: gyventi saugioje aplinkoje, <...>, jaustis visaverte asmenybe, kad ir kokio amžiaus būtų, plėtoti savo socialinius tarpasmeninius santykius ir pasitikėjimą“. Šios nuostatos svarbios, kuriant pasitikėjimu ir pagarba grindžiamus bendruomenės narių santykius, kai vaikai jaučiasi saugūs, o jų pastangos įvertintos.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. spalio 25 d. įsakymo Nr. V-941 „Dėl sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai bendrosios programos patvirtinimo“ Bendrųjų nuostatų 2 punktas nurodo programos paskirtį – užtikrinti sėkmingą vaiko sveikatos ir lytiškumo ugdymą bei rengimą šeimai mokykloje, prisidėti prie vaiko dvasinės, fizinės, psichinės, socialinės gerovės ir sėkmingo funkcionavimo darbo, tarpasmeninių santykių ir šeimos srityse. Programoje rengimas šeimai suprantamas kaip veikla, kuri padeda vaikams išsiugdyti doros, brandžios, savarankiškos, kritiškai mąstančios, atsakingos už savo elgesį ir masinės vartotojiškos kultūros įtakai atsparios asmenybės bruožus, svarbius žmogaus saviraiškai, brandiems tarpasmeniniams santykiams plėtoti, funkcionaliai šeimai kurti, atsakingos tėvystės ir motinystės įgūdžiams įgyti.

Programos perspektyva

Programa sudaryta, siekiant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo tęstinumo bei orientuota į vaiko socialinės, pažinimo, komunikavimo, sveikatos saugojimo ir meninės kompetencijų ugdymą. Programa bus atnaujinta pasikeitus situacijai ar vaikų poreikiams.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Planuodami ugdymo turinį, organizuodami ugdymo procesą, taikydami ugdymo būdus bei metodus, kurdami ugdymo aplinką, numatydami pedagoginės sąveikos su šeima ir socialiniais partneriais būdus, vadovaujamės šiais principais:

- ***Humaniškumo principas – pagarba vaiko asmenybei; teisės jam gyventi ir elgtis pagal prigimtį ir asmeninę patirtį garantavimas.*** Pagarbą vaikui grindžiame kiekvieno vaiko asmenybės pažinimu ir pripažinimu. Stengiamės, kad suaugusiojo poveikis būtų nukreiptas į vaiko prigimtinių poreikių

tenkinimą, o darbo metodai skatintų pasitikėjimu ir pagarba grindžiamą ugdymo proceso narių bendravimą ir bendradarbiavimą. Vaiko kultūrą pripažįstame kaip didžiausią vertybę;

- **Individualizuoto ugdymo principas – įgyvendinamas prasmingas, kiekvieno vaiko prigimtinius poreikius bei individualias psichofizines galimybes atitinkantis ugdymo turinys.** Vaikai skiriasi fizinės ir psichinės brandos tempu, pasaulio pažinimo stiliumi ir būdais, charakteriu, temperamentu. Šie individualūs vaikų ugdymo (si) skirtumai skatina sudaryti sąlygas kiekvienam vaikui ugdytis ir tobulėti jam priimtinu būdu, sukuriant palankias sąlygas vaiko dvasiniam brendimui, individualybės skleidimuisi, jo prigimtinių fizinių ir psichinių galių plėtočiai. Nuolatinis vaiko pasiekimų vertinimas padeda nustatyti įgytą vaiko patirties ir gebėjimų lygmenį bei numatyti jo ugdymo (si) perspektyvą;

- **Integralumo principas – įvairių ugdymo sričių integracija, siekiant vaiko fizinių ir psichinių galių darnos, visuminio, nedalomo pasaulio suvokimo.** Remdamiesi vaiko mąstymo sinkretiškumu, siekiame visų veiklų (žaidybinės, darbinės, pažintinės, meninės, kalbinės ir kt.) sąryšio. Bendradarbiaujant grupės auklėtojoms ir įstaigos specialistams, kuriama integruojanti ugdymo aplinka, derinami ugdymo metodai ir formos. Žaidimą vertiname kaip universaliausią, integraliausią ikimokyklinuko ugdymo (si) būdą;

- **Vientisumo principas – vaiko ugdymo (si) šeimoje ir ikimokyklinėje įstaigoje darna; ankstyvojo, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo (si) perimamumas.** Siekdami reikalavimų tarp šeimos ir vaikų darželio vientisumo, stengiamės kuo geriau pažinti aplinką, iš kurios ateina vaikas, atsižvelgti į vaiko kultūrinę ir socialinę patirtį. Derinami šeimos ir įstaigos interesai, lūkesčiai dėl vaikų pasiekimų, ugdymo (si) būdų, rūpinamasi šeimos švietimu, kryptingu bendradarbiavimu. Planuodami ir įgyvendindami ugdymo turinį, siekiame vaiko ugdymo (si) įvairiais amžiaus tarpsniais vieningumo;

- **Socialinio kultūrinio kryptingumo principas - vaiko gyvenimui ir ugdymui (si) reikalingų socialinių, kultūrinių kompetencijų plėtojimas bei tautinio tapatumo jausmo žadinimas.** Ikimokykliniame amžiuje dedamas pamatas žmogaus vertybinių nuostatų formavimuisi. Savos kultūros terpė, padedanti perimti vertybines visuomenės orientacijas – dorines nuostatas, principus, elgesio normas yra sėkmingos vaiko socializacijos pamatas. Tik doras savo šalies pilietis gali sėkmingai įsilieti į visuomenės gyvenimą, tuo pačiu suprasdamas ir jausdamas pagarbą įvairių kultūrų skirtumams;

- **Lankstumo principas – lankstus ugdymo proceso planavimas ir koregavimas pagal aplinkybes.** Laikytis lankstumo principo skatina nuolatinė kaita. Pedagogai taiko spontaniškąjį-situacinį ugdymą, pasinaudodami ugdymo procese susikuriančiomis situacijomis, emociškai palaikydami vaiko veiklą, kartu su ugdytiniais pertvarko grupės aplinką, pritaiko ją naujoms veikloms. Ugdymas vyksta įvairiose netradicinėse erdvėse. Įstaigos ryšiai su socialiniais partneriais pasiūlo naujų ugdymo organizavimo formų.

III SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas:

Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

1. tenkinant prigimtinius vaiko poreikius, saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą, garantuoti jo socialinę ir emocinę saugumą;
2. siekti esminių vaiko nuostatų ir gebėjimų ugdymo (si), sistemingai vertinant jo pasiekimus, įtraukiant vaiką į prasmingą pažinimo, tyrinėjimų bei kūrybos procesą;
3. atsižvelgiant į vaiko asmeninę patirtį, individualius poreikius ir galimybes, puoselėti visas jo galias (intelektualines, emocijų, valios, fizines), skatinant jo iniciatyvumą, pasitikėjimą savimi, saviraišką;
4. siekiant ugdymo šeimoje ir įstaigoje vientisumo, kurti partneriškus vaiko tėvų (globėjų) ir mokyklos santykius, organizuoti tėvų informavimo ir pagalbos šeimai sistemą;

5. kuriant stimuliuojančią daiktinę ir palankią psichologinę aplinką, taikant vaiko aktyvumą skatinančius ugdymo(si) metodus, sudaryti palankiausias sąlygas kiekvienam vaikui atsiskleisti ir tobulėti jam priimtinais būdais;

6. sudaryti sąlygas vaikams perimti tautos kultūros pagrindus: kalbą, papročius, tradicijas, dorines, estetines nuostatas ir bendražmogiškų vertybių pagrindų ugdytis socialiai reikšmingus asmenybės bruožus.

IV SKYRIUS

UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Ugdymo turinio sudarymo principai

Ugdymo turinys sudarytas, remiantis konstruktyvistine vaiko ugdymo samprata, jo pažinimo ir raiškos būdais bei stiliumi, bendravimo ir elgesio ypatumais, vaikų kultūros dėsniniais. Turinys yra orientuotas į esminių vaiko gebėjimų, kuriuos turėtų įgyti 6-erių metų vaikas. Ugdymasis tikslingai orientuotas į penkias kompetencijas:

- socialinę (ugdytis asmeniškai vertingus socialinius įgūdžius, būnant savimi šalia kitų, įveikiant sunkumus, bendraujant ir bendradarbiaujant);
- sveikatos saugojimo (ugdytis sveikos gyvensenos, saugaus judėjimo įgūdžius);
- pažinimo (įvairiais pojūčiais tyrinėti ir atrasti pasaulį, išbandant kuo įvairesnius savęs ir aplinkos pažinimo būdus);
- komunikavimo (klausyti, kalbėti, išreikšti save, bendrauti su kitais, ugdytis pagarbą gimtajai kalbai);
- meninę (įsivaizduoti, pajauti, grožėtis, kurti, išreikšti save įvairiomis meninės raiškos priemonėmis).

Kompetencija – tai integrali žinių ir supratimo, gebėjimų bei vertybinių nuostatų visuma, įgalinanti kelti prasmingus tikslus bei jų siekti. Visos kompetencijos – lygiavertės, vienodai svarbios bei integralios.

Ugdymo(si) būdai, metodai

Ugdymo (si) būdai bei metodai atspindi vaiko ir jo ugdytojų sąveiką, ikimokyklinukui būdingas veiksenas, padedančias siekti vaiko ugdymo (si) sėkmės. Vaikų ugdymo (si) organizavimo forma yra įvairi: visos grupės, vaikų grupelių ar individuali vieno vaiko veikla.

Dažniausiai naudojamas ugdymo(si) metodas yra žaidimas. Pedagogai taiko terapinio ugdymo metodus: meno terapiją, psichodramos elementus, vaizduotės pratybas ir kt., kurie stiprina vidines vaiko galias, padeda atsipalaiduoti, skatina pasitikėti savimi, įveikti sunkumus.

Ugdymas grindžiamas kūrybine vaiko ir pedagogo sąveika, demokratiškais vaiko, pedagogo ir kitų ugdymo proceso dalyvių santykiais, visų ugdymo proceso dalyvių savitarpio supratimu. Taikomas ir spontaniškas ugdymas, ugdymo procese iškilus nenumatytoms gyvenimiškoms situacijomis, stengiantis emociškai palaikyti vaiko veiklą, parūpinti būtiniausių ugdymo priemonių.

Įstaigoje taikomi ir kūrybiniai-interpretaciniai, modeliavimo, skatinimo – inicijavimo -motyvavimo, pagalbos-paramos bei kiti vaiko aktyvumą skatinantys metodai. Ugdymo metodai parenkami atsižvelgiant į vaiko amžių, individualius jo poreikius bei galimybes, trumpalaikius grupės tikslus.

Efektyvus ugdomosios veiklos organizavimo būdas yra projektinė veikla. Vykdomi kūrybiniai, pažintiniai, probleminiai projektai, bendradarbiaujant visiems pedagogams ir ugdytinių tėvams.

Ugdymas vyksta ir už įstaigos ribų: gamtoje, bibliotekose, edukacinėse išvykose į muziejus, kitus istorinius bei kultūrinius objektus. Vaikai dalyvauja kitų socialinių partnerių (ikimokyklinių įstaigų, mokyklų, visuomeninių, sveikatos ir kultūros organizacijų ir kt.) organizuojamuose projektuose, akcijose, šventėse, varžybose, kurių metu vaikai įgyja naujos socialinės patirties, pažintinių, meninių gebėjimų, ugdomosi fizines galias.

Ugdomosios aplinkos kūrimas, priemonės

Pagrindiniai ugdomosios aplinkos kūrimo aspektai yra: fizinės, emocinės, ugdomosios, socialinės, į kiekvieną vaiką orientuotos, aplinkos kūrimas. Grupės aplinka yra estetiška, saugi, unikali, funkcionali ir nuolat atsinaujinanti. Pedagogai suvokia, kad ugdomoji aplinka turi ugdyti aktyvų, smalsų, savo gebėjimais pasitikintį vaiką, gebantį kaupti naują patirtį, išbandyti įvairias veiklos formas ir būdus, todėl grupėje gausu priemonių tiek organizuotai, tiek savarankiškai vaikų veiklai, jų pažintinių gebėjimų plėtotei, eksperimentavimui.

Vaikų ugdymui (si) pritaikytos ir kitos įstaigos erdvės: koridoriai, valgykla, rūbinė, logopedo kabinetas, sporto ir aktų salės, lauko aikštelės.

Aplinkos kūrime dalyvauja visi ugdymo proceso dalyviai: grupės mokytoja, tėvai ir patys ugdytiniai. Pedagogai kartu su vaikais gali nuolat keisti aplinką, pritaikyti ją vaiko žaidimams, kūrybiniams sumanymams.

Ugdomojoje aplinkoje yra šios priemonių grupės:

- socialiniams vaidmeniniams žaidimams;
- kūrybiniams darbeliams;
- muzikiniam ugdymui;
- inventorių vaikų fizinės sveikatos stiprinimui, judėjimo poreikio tenkinimui;
- statybiniams-konstruciniams žaidimams;
- vaidybinei veiklai;
- didaktiniai stalo žaidimai pažinimo, matematinių ir kalbos gebėjimų lavinimui, smulkiajai motorikai;
- skaitmeninės ir techninės/mechaninės priemonės (fotoaparatai, kompiuteriai, kompiuteriniai žaidimai, laikrodžiai, garso grotuvai, vaizdo grotuvai);
- grožinė ir pažintinė literatūra;

Organizuojant ugdymą, svarbu ne tik ugdomoji, bet ir ***emocinė aplinka***, t. y. humanistinėmis, demokratinėmis vertybėmis grindžiamas vaikų ir suaugusiųjų bendravimas, ugdymo šeimoje ir įstaigoje vientisumas. Emocinei aplinkai labai svarbus visų bendruomenės narių bendradarbiavimas, susitarimai.

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

Socialinė kompetencija ugdo vaiko asmeniškai vertingus socialinius įgūdžius, bendraujant ir bendradarbiaujant su kitais, įveikiant sunkumus.

Ugdymo sritys	Vaiko pasiekimai	
	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas
Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis ir jausmais.	Atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).
Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.	Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsijaudrinęs bando nusiraminti.
Savivoka ir savigarba	Save vertina teigiamai.	Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta, gina savo teises būti bei žaisti kartu su

		kitais.
Santykiai su suaugusiais	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.	Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.
Santykiai su bendraamžiais	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.	Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, padeda, užjaučia), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.
Iniciatyvumas ir atkaklumas	Didžiuojasi savimi ir savo gebėjimais.	Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgesnį laiką ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.
Problemų sprendimas	Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.	Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

Sveikatos saugojimo kompetencija formuoja vaiko sveikos gyvensenos nuostatas ir saugaus judėjimo įgūdžius, siekiant geros savijautos, fizinio, emocinio, kūrybinio aktyvumo, patiriant judėjimo džiaugsmą.

Ugdymo sritys	Vaiko pasiekimai	
	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas
Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai	Noriai ugdosi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.	Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi, saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.
Fizinis aktyvumas	Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių – rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.
Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį.	Ilgesnį laiką sukaupia dėmesį stebėjimui, klausymui, veiklai, įsiaudrinęs geba nusiraminti, kontroliuoti savo veiksmus, žodžius.

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

Pažinimo kompetencija skatina vaiką įvairiais pojūčiais tyrinėti ir atrasti pasaulį, išbandant kuo įvairesnius savęs ir aplinkos pažinimo būdus.

Ugdymo sritys	Vaiko pasiekimai	
	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas
Aplinkos pažinimas	Nori pažinti ir suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ją naudotis.
Skaiciavimas ir matavimas	Nusiteikęs pasaulį pažinti skaičiuodamas ir matuodamas.	Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, vartoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir dydį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.
Iniciatyvumas ir atkaklumas	Didžiuojasi savimi ir savo gebėjimais.	Domisi savimi, kitais žmonėmis, supančiu pasauliu, siekia atrasti ryšį tarp stebimų objektų, ilgesniam laikui įsitraukia į veiklą, savarankiškai bando ieškoti atsakymo į iškilusius klausimus, nepasisėkus kreipiasi pagalbos.
Tyrinėjimas	Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.
Problemų sprendimas	Nusiteikęs ieškoti išsčių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.	Kelia probleminius klausimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors bandydamas, tyrinėdamas, stebėdamas, aiškindamasis.
Mokėjimas mokytis	Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprendamas problemas, kurdamas įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

Komunikavimo kompetencija ugdo vaiko gebėjimą klausytis, kalbėti, išreiškiant save ir bendraujant su kitais, ugdo meilę ir pagarbą gimtajai kalbai, jos grožiui.

Ugdymo sritys	Vaiko pasiekimai	
	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas
Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti	Ilgesnį laiką geba sutelkti dėmesį, išklausyti suaugusiojo, draugų kalbėjimą,

	emocijų raišką ir elgesį.	kalbant kontroliuoti savo žodžius.
Sakytinė kalba	Nusiteikęs išklausti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.	Dalyvauja pokalbiuose, geba reikšti žodžiu savo mintis, patirtį, išgyvenimus, klausosi ir supranta kitų kalbėjimą.
Rašytinė kalba	Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.	Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitus simbolius, pradeda skaitinėti.
Meninė raiška	Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	Vaizdžiai pasakoja, fantazuoja, kuria įvairias išgalvotas istorijas, intuityviai junta kalbos grožį.

MENINĖ KOMPETENCIJA

Meninė kompetencija suteikia vaikui galimybę pajauti, grožėtis, įsivaizduoti, kurti, išreikšti save įvairiomis meninės raiškos priemonėmis.

Ugdymo sritys	Vaiko pasiekimai	
	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas
Meninė raiška	Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.
Estetinis suvokimas	Domisi, gėrasi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.	Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.
Kūrybiškumas	Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.	Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko ugdymo pasiekimai vertinami remiantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos parengtu Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu (2014) pagal 18 vaiko gebėjimus bei jo ugdymosi pažangą nusakančių sričių.

Vaiko pasiekimai vertinami ne specialiai sukurtose, bet realaus kasdienio vaiko gyvenimo situacijose ir atspindi trumpalaikio plano refleksijose. Šiais duomenimis mokytoja naudojasi, planuodama ugdymo procesą, individualizuodama veiklą, keldama ugdymo tikslus, numatydamą veiklos metodus.

Vaiko pasiekimų vertinimas vykdomas taikant šiuos metodus: vaiko stebėjimą, pokalbį su vaiku, pokalbį su vaiko tėvais, vaiko atliktos veiklos analizę, vaiko kalbos analizę. Vaiko pažangos vertinime dalyvauja visi skyriuje dirbantys specialistai. Tėvams suteikiama aiški ir išsami informacija apie vertinimo procedūras, laikantis konfidencialumo ir nešališkumo principų. Duomenys apie vaiko pažangą ir pasiekimus kaupiami jo pasiekimų aplanke.

Vaiko pasiekimų įvertinimas atliekamas du kartus per mokslo metus: mokslo metų pradžioje ir mokslo metų pabaigoje. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų (su kalbos, kalbėjimo, komunikacijos ir kt. sutrikimais) įvertinimas vykdomas tris kartus per mokslo metus. Mokslo metų pabaigoje atliekamas įvertinimas, siejant vaikų pasiekimus su ugdymo programos įgyvendinimu.

Apibendrinta vaikų pasiekimų vertinimo medžiaga aptariama mokytojų tarybos posėdžiuose. Mokytojų tarybos nutarimu vaikų pasiekimų vertinimo sistema gali būti tobulinama, vertinimo kriterijai keičiami ar papildomi.

VI SKYRIUS NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Adamkevičienė A. Judėjimo džiaugsmas. Lietuvos ikimokyklinukų fizinio aktyvumo optimizavimo programa, 1996.
2. Aleksienė V. Muzikos terapijos raida Lietuvoje, 2002. www.lumta.elnet.lt.
3. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Monkevičienė O. Vilnius, Minklės leidykla, 2001.
4. Ankstyvosios vaikystės pedagogika. Andriekienė R. M., Ruzgienė A. Klaipėda, KU leidykla, 2001.
5. Aramavičiūtė V. Ugdymo samprata. Vilnius, VU leidykla, 1998.
6. Artyn vaiko (2 dalys). Vilnius, Polilogas, 1997; 1998.
7. Aukime sveiki. Petrauskienė A., Zaborskis A. Kaunas, Farmacija, 2000.
8. Becker-Textor I. Kūrybiškumas vaikų darželyje. Vilnius, Presvika, 2001.
9. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2003.
10. Bendrosios priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programos projektas. Vilnius, 2012. Projektas parengtas Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centrui vykdant projektą „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“ Nr. VP1-2.3-ŠMM-03-V-02-001.
11. Bitinas B. Ugdymo filosofija. Vilnius: Enciklopedija, 2000.
12. Brazauskaitė A. Vaikų dailės terapinis aspektas. Vilnius, Gimtasis žodis, 2004.
13. Brėdikytė M. Teatrinė kūryba vaikų darželyje: konferencijos medžiaga, Klaipėda, 1992.
14. Brėdikytė M. Vaidybinis dialogas su lėlėmis - ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo skatinimo metodas // Pedagogika. Nr. 44. Kaunas, VDU leidykla, 2000.
15. Dapkutė A. Kalba be žodžių: dailės terapijos taikymo praktika. VŠĮ „Rafaelis“, 2003.
16. Dumčienė A. Kūrybiškumo ugdymo aspektai. Kaunas, LKKA, 2001.
17. Europos Komisijos Komunikatas: „Ankstyvasis ugdymas ir priežiūra. Kaip padėti mūsų vaikams kuo geriau pasirengti ateičiai“ (Briuselis, 2011.2.17 KOM (2011) 66).
18. Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Ikimokyklinis amžius. Bulotaitė L. ir kt. Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2004.
19. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. Klaipėda. 2014.
20. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Gražienė V., Rimkienė R. ir kt. Vilnius, Leidybos centras, 1993.
21. Ikimokyklinio ugdymo mokyklos vidaus audito metodika. Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2005.
22. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymo Nr. ISAK-627 nauja redakcija (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. birželio 7 d. įsakymas Nr. V-1009).
23. Į vaiką orientuotų grupių kūrimas. Coughlin, P.A. ir kt. Vilnius, Lietus, 1997.
24. Janiūnaitė B. Edukacinės novacijos ir jų diegimas. Kaunas, Technologija, 2004.
25. Jovaiša L. Edukologijos įvadas. Kaunas, Technologija, 2002.
26. Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija // Valstybės žinios, 1995, Nr. 60-1501.
27. Juodaitytė A. Socializacija ir ugdymas vaikystėje. Vilnius, Petro ofsetas, 2003.
28. Kievišas J., Gaučaitė R. Vaiko veikla meninio ugdymo procese. Šiauliai, 2000.
29. Kiliuvienė D. Integruotasis ugdymas. Klaipėda, KU leidykla, 2004.
30. Lawrence Dr., Shapiro E. Kaip ugdyti vaiko emocinį intelektą. Vilnius, Presvika, 2008.
31. Leliugienė M. Dailės terapijos taikymo galimybės. Vilnius, VŠĮ „Rafaelis“, 2002.
32. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2012. Prieiga per internetą: www.Lietuva2030.lt
33. Lietuvos respublikos švietimo įstatymas. Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2011.

34. Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcija // Tautinė mokykla. D.1. Mokyklų tipų koncepcijų projektai. Kaunas, Šviesa, 1989.
35. Lietuvos respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas. Vilnius, 1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234.
36. Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcija // Pilietinis ugdymas mokykloje. Monkevičienė O., Augis R., ir kt. Vilnius, AB OVO, 1998.
37. Maceina A. Pedagoginiai raštai. Kaunas, Šviesa, 1990.
38. McLaughlin T. H. Šiuolaikinė ugdymo filosofija. Kaunas, Technologija, 1997.
39. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. (sud. Jankauskienė L., Monkevičienė O. ir kt.). Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2006.
40. Petrulytė A. Kūrybiškumo ugdymas mokant. Vilnius, Presvika, 2001.
41. Pjažė Ž. Vaiko kalba ir mąstymas. Vilnius, Aidai, 2002.
42. Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas. Metodinės rekomendacijos. Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2004.
43. Projekto „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“ viešinimo leidinys. Vilnius, 2011.
44. Szarkowicz D. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje. Pietų Melburnas, Thomson social science press, 2006.
45. Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija // Valstybės žinios, 2003, Nr. 52-2316.
46. Vaikų darželių programa „Vėrinėlis“. Vilnius, Leidybos centras, 1993.
47. Vasiliauskas R. Vertybių pedagogika: įžvalgos į vertybių ugdymo teoriją ir praktiką. Vilnius, VPU, 2005.
48. Žukauskienė R. Raidos psichologija. Vilnius, Margi raštai, 2002.